

อย่างไรคือสถาปนิก

บทคัดย่อ

สถาปนิกถือว่าเป็นบุคคลที่ประกอบวิชาชีพเฉพาะทาง เช่นเดียวกับกับแพทย์ พยาบาล วิศวกร แต่ในสังคมไทยยังมีความเข้าใจที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคลกับคำถามที่ว่าใครคือสถาปนิก ดังนั้น บทความนี้จะกล่าวถึงความหมายของคำ ที่มาของการเป็นสถาปนิกในสังคมปัจจุบัน และคุณลักษณะเฉพาะของสถาปนิกที่ทำให้มีลักษณะเฉพาะตัว พร้อมยกตัวอย่างสถาปนิกที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล และส่งเสริมให้เห็นภาพของสถาปนิกได้ชัดขึ้น

1. บทนำ

บุคคลธรรมดาทั่วไปในสังคม รู้จักกับผู้ที่เป็สถาปนิกนั้นอาจไม่เหมือนกันเลยทีเดียว สถาปนิกอาจเป็นเพียงคนที่สามารถเขียนแบบก่อสร้างได้ หรือเป็นนักแสดงและพิธีกรที่มีชื่อเสียง นักจัดรายการต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งผู้รับเหมาก่อสร้าง คนขายอุปกรณ์ตกแต่งบ้าน ขายสุชภัณฑ์ ขายสี ฯลฯ ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้เขียนไว้ว่า สถาปนิก คือผู้ออกแบบก่อสร้างในทางสถาปัตยกรรม และ สถาปัตยกรรม คือ ศิลปะหรือวิชาว่าด้วยการก่อสร้าง แต่ถ้าจะสรุปความกันแค่นี้ ก็อาจจะยังไม่เป็นที่เข้าใจอย่างถ่องแท้ ดังนั้น บทความที่เขียนขึ้นนี้ เพื่อที่จะพยายามค้นหาและถ่ายทอดให้บุคคลทั่วไปได้มีความเข้าใจในวิชาชีพสถาปัตยกรรมเพิ่มมากขึ้นได้อีกแง่มุมหนึ่ง

2. ความหมายของคำว่าสถาปนิก และสถาปัตยกรรม

ความหมายของคำต่าง ๆ ในภาษานั้น เป็นเพียงการกำหนดคำที่อธิบายให้ได้ใจความ ในที่นี้คำว่าสถาปนิกก็มีอยู่ในหลายภาษาทั่วโลก แต่ยังคงความหมายของคำที่มีความหมายสื่อในทางเดียวกัน เช่น ในภาษาอังกฤษ Architect (n.) คือ *one who designs buildings and superintends their erection* หมายความว่า สถาปนิกคือผู้ที่ออกแบบอาคารและควบคุมการก่อสร้างของอาคารที่ออกแบบนั้น และ Architecture คือ *art or science of building: structure: distinctive style of building* หมายความว่า สถาปัตยกรรมคือ ศิลปะ หรือ วิทยาศาสตร์ของอาคาร โครงสร้าง และลักษณะแบบแผนเฉพาะของอาคาร (จาก Webster's Dictionary) หรือข้อความจากหนังสือเอนไซโคปีเดีย กล่าวไว้ว่า *Architecture is the art and technique of Building, employed to fulfill the practical and expression requirements of civilized people* หมายความว่า สถาปัตยกรรมนั้นคืออาคารที่เกี่ยวข้องและตอบสนองกับความรู้สึกทางด้านร่างกายและจิตใจของอารยชน ด้วยทั้งหมดที่ยกตัวอย่างมาในเบื้องต้นนี้ จัดได้ว่าสถาปนิกเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการออกแบบและก่อสร้างอาคารที่มีผลกระทบต่อคนในสังคมแทบทั้งสิ้น

ภาษาไทยในช่วงต้นรัชกาล ยังไม่ปรากฏคำว่าสถาปนิก แต่ใช้คำว่าช่างหลวง ซึ่งหมายถึงผู้ที่มีความสามารถในการออกแบบก่อสร้าง รวมไปถึงความสามารถในทางช่างแขนงอื่น ๆ ประกอบอยู่ด้วย เช่น งานโยธา งานเรือ งานจิตรกรรม ประติมากรรม ฯลฯ เป็นต้น ในช่วงรัชกาลที่ 5 ได้มีพระบรมวงศานุวงศ์ซึ่งสำเร็จการศึกษาด้านสถาปัตยกรรมจากยุโรป ได้เริ่มเข้ารับราชการแทนช่างหลวงรุ่นเก่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หม่อมเจ้าอิทธิเทพสรรค์ กฤดากร ได้รับการศึกษาวิชาสถาปัตยกรรมจากโรงเรียนศิลปะปากร ที่เรียก “Ecole des Beaux-Arts” ในกรุงปารีส เข้ารับราชการในกรมศิลปากรในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว วันหนึ่งท่านได้เข้าเฝ้าล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ 6 และกราบบังคมทูลถามถึงคำแปลศัพท์ Architecture เป็นภาษาไทย โดยพระมหากษัตริย์คุณ จึงได้รับพระราชทานพระราชหัตถเลขาจากพระราชหัตถ์ใจเลยเป็นความดังนี้¹

Architecture	=	สถาปัตยกรรม
Arch. Science	=	สถาปัตยกรรม หรือสถาปัตยกรรมศาสตร์
Architect	=	สถาปนิก
Arch. Drawing	=	สถาปัตยกรรม

หลังจากนั้น คำว่าสถาปนิก และสถาปัตยกรรมได้ถูกบรรจุขึ้นในพจนานุกรม ส่วนคำว่าช่างหลวงกลายเป็นคำเก่าที่ไม่นิยมใช้อีกต่อไป ในการพิจารณาเชิงลึก จะขอยกบทความของ ศาสตราจารย์ พล.ต. สมภพ ภิรมย์ รน. ที่กล่าวไว้ว่า² สถาปนิก เป็นผู้มีทัศนวิสัยถึง 5 มิติ คือ คำนี้ถึงความกว้าง ยาว สูง 3 มิติ โดยใช้คนเป็นมาตรฐาน (Man as a measure) ประกอบกับการ “สร้างจินตนาการวิเคราะห์ลักษณะปริมาตรของที่ว่าง (space) ซึ่งใช้รวมมิติทั้งสามในคราวเดียวกัน เกิดเป็นมิติที่ 4 ให้สอดคล้องกับการเคลื่อนไหวในอิริยาบถของมนุษย์พร้อมกันไป ให้มีบรรยากาศในที่ว่างล้อมรอบไปด้วยสิ่งแวดล้อม ณ ที่ใดที่หนึ่งที่สถาปัตยกรรมนั้นสถิตอยู่ ให้เหมาะต่อจิตใจและสนองพันธุกิจของมนุษย์ได้เพียงใด อย่างไร จัดเป็นมิติที่ 4” และสุดท้าย เวลาคือมิติที่ 5 “เวลาที่เข้าไปสำหรับความคิดและคำ กาย ใจ ที่มนุษย์ได้ทุ่มเทลงไปในศิลปวัตถุสถาปัตยกรรมนั้นคุ้มค่าหรือไม่” จะรวมความหมายถึงเวลาของการออกแบบและการใช้สอยในอาคารของผู้อาศัยด้วย ดังนั้นสถาปนิกที่ดี ตรงกับความหมายนี้ก็น่าที่จะมีลักษณะพิเศษ มีทัศนวิสัย 5 มิติตามที่กล่าวมานี้ด้วย

2.1 ที่มาของสถาปนิก

ก่อนที่จะได้เป็นสถาปนิกตามความหมายที่กล่าวมาในข้างต้นนี้ สถาปนิกโดยส่วนใหญ่ จะผ่านการเรียนการสอนในโรงเรียนสถาปัตยกรรมเช่นในปัจจุบัน หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (สถ.บ.) จะจัดอยู่ในการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา ที่มีการวางระเบียบแบบแผนและการจัดหลักสูตรให้มีมาตรฐานทัดเทียมกันทั้งในระดับประเทศและระดับสากล) สถานศึกษาบางแห่งกำหนดการเรียนไว้ 5 ปี หรือบางแห่ง 4 ปี (บวก 2 ปีในระดับปริญญาโท) ก่อนที่ผู้เข้ารับการศึกษจะถูกเรียกได้ว่าเป็น สถาปนิก แต่กระนั้นความเป็นสถาปนิกก็ยังไม่สมบูรณ์ในด้านของการประกอบวิชาชีพ จนกว่าจะสอบผ่านการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และเป็นสมาชิกของสภาสถาปนิก (สำหรับในประเทศไทยเท่านั้น ส่วนในต่างประเทศก็จะมีกฎเกณฑ์เฉพาะของประเทศนั้น ๆ) โดยส่วนตัวผู้เขียนเองก็ผ่านกระบวนการในลักษณะนี้เช่นกัน แต่การเรียนจบและได้รับใบประกอบวิชาชีพเพียงแค่นี้ จะสามารถเรียกได้ว่าเป็นสถาปนิกได้หรือไม่

จากประสบการณ์ในการเรียนของผู้เขียนที่ผ่านมา มีประโยคหนึ่งที่ถูกเน้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าจากอาจารย์ผู้สอนว่า “Architects are licensed to protect health, safety, and welfare in the production of architecture”³ นั่นคือสถาปนิกจะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมในด้านสุขภาพทางร่างกาย (รวมถึงจิตใจ) ความปลอดภัย และความเป็นอยู่ ในการออกแบบงานสถาปัตยกรรม นั่นเป็นความหมายที่สำคัญที่ทำให้วิชาชีพสถาปัตยกรรมจัดเป็นวิชาชีพเฉพาะทาง และผู้ประกอบวิชาชีพนี้ควรจะมีจริยธรรมข้อนี้อยู่ในใจ อย่างไรก็ตาม ความเป็นสถาปนิกก็น่าจะมีลักษณะพิเศษของบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เนื่องจากก่อนที่คนผู้นั้นจะเข้ารับการศึกษาน

1 พัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม อดีต ปัจจุบัน อนาคต

2 ปกตินกคิด หมายถึง 13 ว่าด้วย ศิลปะ- ศิลปะ สบาย สบาย โดย ศาสตราจารย์ น.อ. สมภพ ภิรมย์ ประโยชน์ด้านการค้า

3 The Architect's Handbook of Professional Practice, AIA

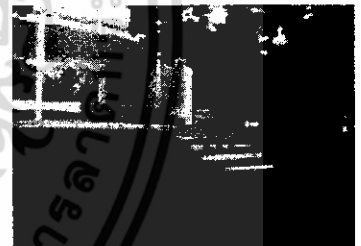
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น ยี่สิบห้าแห่งที่เห็นเหตุเปลี่ยนแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระดับอุดมศึกษาที่สอนสถาปัตยกรรม เขาผู้นั้นย่อมผ่านประสบการณ์ในชีวิตที่แตกต่างกัน หรือใช้ชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ที่มีผลต่อความคิด และเป็นผลทำให้เกิดลักษณะพิเศษเฉพาะตัวของสถาปนิกเอง ตัวอย่างของผู้ที่จัดได้ว่าเป็นหนึ่งในสถาปนิกชั้นนำของโลก ในช่วงศตวรรษที่ 20 คือ แฟรงก์ ลอยด์ ไรท์ (Frank Lloyd Wright) ท่านได้เคยกล่าวไว้ว่า “... คุณแม่ของผมเป็นครูสอนในระดับอนุบาล ตอนผมอายุได้หกขวบ คุณแม่จับผมนั่งลงคุยที่โต๊ะอนุบาล และต้องการให้ผมเป็นสถาปนิก ผมไม่รู้ทำไม แต่รู้ว่าแม่เป็นคนครู ตอนเกิดมีรูปภาพโบสถ์ในอังกฤษอยู่ในกรอบไม้เมเบิ้ล ติดอยู่รอบเตียง ... ทุกอย่างจะให้ความสนใจกับสถาปัตยกรรม จนผมไม่รู้ว่ามีอะไรอย่างอื่นนอกเหนือจากการเป็นสถาปนิก ... คุณพ่อผมเป็นนักดนตรี ทำให้ได้ฟัง บีโทเฟน โชนาต้า ก่อนนอน ด้วยสภาพแวดล้อมที่อยู่ในระบบสายเลือด ...”⁴ (ถอดความจากเสียงบันทึกของแฟรงก์ ลอยด์ ไรท์) จะเห็นได้ว่าความสนใจในวิชาชีพได้ถูกปลูกฝัง

รูปที่ 1
แฟรงก์ ลอยด์ ไรท์
ทาโลอิน เวสต์

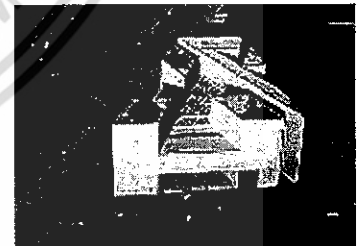
มาตั้งแต่ตอนเป็นเด็กเล็ก ทำให้เกิดผลคือได้เป็นสถาปนิกที่ยิ่งใหญ่ระดับโลก ตัวอย่างนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นความพิเศษเฉพาะบุคคล แต่ถ้าได้ลองศึกษาเรื่องราวของสถาปนิกที่ประสบความสำเร็จ และเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป จะเห็นได้ว่าท่านเหล่านั้นมีความคิดและมีความต้องการที่จะเป็นสถาปนิก เพื่อสร้างสรรค์ผลงานสถาปัตยกรรมแทบทั้งสิ้น ย้อนกลับมาดูที่มาของสถาปนิกในประเทศของเราบ้าง ในประเทศไทย มีสถาปนิกที่ประสบความสำเร็จมากมายทั้งในอดีตและปัจจุบัน เช่น บริษัทสถาปนิก 49 บริษัท แพลนอาคิเต็ค ฯลฯ และผู้สร้างงานออกแบบสถาปัตยกรรมที่เป็นสถาปนิกอิสระ แรกเริ่มทีเดียวในประเทศไทย (ในช่วงปี พ.ศ. 2485 เป็นต้นมา) มีสถาบันที่ดำเนินการสอนสถาปัตยกรรมศาสตร์ในระดับอุดมศึกษา แห่งแรกคือที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และลำดับต่อมาคือ ที่มหาวิทยาลัยศิลปากร และที่อื่น ๆ เปิดตามมา นอกเหนือจากนี้ จะมีนักศึกษาส่วนหนึ่ง ที่ไปศึกษาวิชาสถาปัตยกรรมในต่างประเทศ เนื่องจากการจำกัดในทางปริมาณของผู้ที่จะเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยข้างต้น แต่ในปัจจุบันนี้มีโรงเรียนที่เปิดสอนด้านสถาปัตยกรรมอยู่มากมาย ทั้งของรัฐและเอกชน ยังไม่รวมถึงสถาบันต่าง ๆ ที่เปิดสอนทางด้านเทคนิค การก่อสร้าง การเขียนแบบ ฯลฯ อีกมาก แต่กระนั้น ความเข้าใจของคนในสังคมต่อวิชาชีพสถาปัตยกรรมก็ยังไม่เป็นที่ชัดเจน ดังนั้นที่มาของสถาปนิกจากหลายแหล่งสถาบันการศึกษา จึงจำเป็นต้องมีบทบาทชี้แนะและนำทางในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้เป็นที่ยอมรับต่อผู้คนในสังคมและต่อวิชาชีพด้วย

รูปที่ 2 มีส วาน เดอร์ โรห์, ฟรานส์เวิร์ต เฮาส์

2.2 ลักษณะเฉพาะของสถาปนิก

สถาปนิก เป็นผู้ที่มีลักษณะเฉพาะตัว จากการศึกษา สังเกต นับตั้งแต่สถาปนิกที่มีชื่อเสียงระดับโลกเช่น แฟรงก์ ลอยด์ ไรท์ (Frank Lloyd Wright), มีส วาน เดอร์ โรห์ (Mies van der Rohe), หลุย ไอ คาห์น (Louis I. Kahn), เลี้ยว มิง เป (Leoh Ming Pei), ริชาร์ด เมเยอร์ (Richard Meier), ทาดาโอะ อันโดะ (Tadao Ando), ปีเตอร์ ไอซ์แมน (Peter Eisenman), ซาฮา ฮาดิด (Zaha Hadid) ฯลฯ อีกมาก จนถึงสถาปนิกในประเทศไทยที่มีชื่อเสียงต่าง ๆ ประสบการณ์และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของแต่ละท่านที่ผ่านมาในชีวิต ทำให้สถาปนิกมีแนวทางที่เป็นของตนเอง สิ่งที่มีผลหล่อหลอมความคิดและจิตใจ จะทำให้เกิดลักษณะพิเศษเฉพาะ ก่อนที่จะเข้าสู่ระบบการศึกษาสถาปัตยกรรมคุณลักษณะเฉพาะนี้อาจเกิดได้จากสามประเด็นหลักคือ หนึ่งสภาพแวดล้อมทางบ้าน (Home environment) สองสภาพวัฒนธรรม และสังคม (Culture) และสามคือตัวบุคคล (Individual)

รูปที่ 3 เลี้ยว มิง เป, เมย์แมนด์ แกลเลอรี ออฟ อาร์ต สหรัฐอเมริกา

รูปที่ 4 ริชาร์ด เมเยอร์, ไฮ มิวเซียม แอดแลนต้า สหรัฐอเมริกา

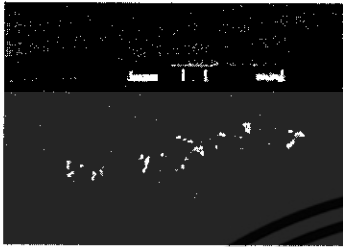
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

4 | The Oral History of Modern Architecture ให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.1 ประเด็นแรกคือสิ่งแวดล้อมหรือสภาพแวดล้อมทางบ้าน

นับตั้งแต่เกิดขึ้นมา คนจะรับรู้และสัมผัสกับงานสถาปัตยกรรมเริ่มแรกที่โรงพยาบาล จนมาถึงสภาพแวดล้อมในบ้านและโรงเรียน รวมถึงสถานที่ต่าง ๆ ทำให้เกิดมุมมองในโลกที่กว้าง ที่แคบแตกต่างกัน ครอบครัวจะมีผลต่อวิถีชีวิตของแต่ละคนอย่างมาก ดังตัวอย่างของ แฟรงก์ ลอยด์ ไรท์ ในวัยเด็กที่กล่าวถึงข้างต้น สภาพแวดล้อมตั้งแต่เกิด จึงมีผลต่อปัจจุบันและอนาคต

ผู้ที่ได้รับรางวัล พริทเซอร์ อาร์คิเทกเจอร์ ไพรซ์ (Pritzker Architecture Prize) ในปี ค.ศ. 2002 คือ กลเลน เมอร์คัทท์ (Glenn Murcutt) สถาปนิกชาวออสเตรเลีย ก่อนที่ท่านนี้จะได้รับรางวัลสถาปนิกระดับโลกนี้

รูปที่ 5 กลเลน เมอร์คัทท์, เวสซีเคนเซี่ยล ดีไซน์ ออสเตรเลีย

ท่านมีอายุกว่า 60 ปี และได้เดินทางท่องเที่ยวรอบโลกมาแล้วนับครั้งไม่ถ้วน จากประวัติของท่านเริ่มจากที่คุณพ่อคือ ออเทอร์ เมอร์คัทท์ (Arthur Murcutt) มีความสนใจในงานสถาปัตยกรรมเป็นทุนอยู่แล้ว และได้เป็นสมาชิกของนิตยสารอาคิเทกเจอร์ ฟอรัม (Architecture Forum) ซึ่งมีอยู่ครั้งหนึ่งที่บ้าน ฟรานส์เวิร์ท เฮาส์ (Farnsworth house) ที่มีสแวน เดอร์ ไรท์ ออกแบบได้ลงหนังสือ คุณพ่อเขามีความประทับใจเป็นอย่างมากและได้ให้กลเลนเริ่มศึกษาวิธีการออกแบบเกี่ยวกับบ้าน

หลังนี้ ท่านยังได้สร้างบ้านของตนเองในนิวคีนซีให้หลังคาเหล็กและได้ถูนโปรงเพื่อหนีจากสัตว์เลื้อยคลานต่าง ๆ ทำให้งานของกลเลนมีลักษณะที่สามารถแก้ไขปัญหาคัดค้านกับสถานที่ตั้ง และเป็นจุดเด่นในงานสถาปัตยกรรมของเขา

2.2.2 ประเด็นที่สองคือวัฒนธรรมและสังคม

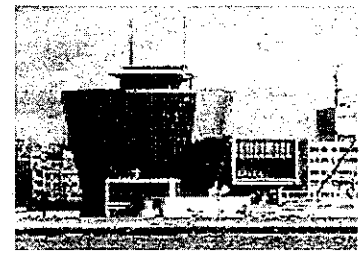
จากคนที่อยู่ในย่านเยาวราช ในสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีน หรือหมู่บ้านชาวเลในวัฒนธรรมมิมทะเลของ ตนเอง ตลอดจนถึงชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ในภาคเหนือ ในแต่ละสังคมก็จะมีการใช้ชีวิตและมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ทำให้สภาพบ้านเรือน การจัดพื้นที่ให้สอยและการจัดการกับสภาพอากาศ แสง อุณหภูมิ ความรู้สึกที่มีความเฉพาะของงานในแต่ละท้องถิ่น สถาปนิกก็เช่นกัน แต่ละท่านมีความแตกต่างในพื้นที่เพเดิม และมีการรับรู้และความเข้าใจในจุดนี้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม งานสถาปัตยกรรมในปัจจุบันที่รับเอาแบบแผนเดียวกันมาใช้ เป็นสถาปัตยกรรมโมเดิร์น (Modern Architecture) เหมือนกันทุกประเทศทั่วโลก ทำให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอยู่ ความคิด และเกิดความสับสนในการใช้ชีวิตและการออกแบบ ตัวอย่างเช่นการออกแบบและวางผังเมือง จันดีการ์ห์ (Chandigarh) ในประเทศอินเดีย ที่สถาปนิกระดับโลก เลอ คอร์บูซีเอ (Le Corbusier) เป็นผู้ ออกแบบ เขาได้ออกแบบและวางผังบริเวณไว้เป็นอย่างดีสำหรับการใช้รถยนต์ แต่ลืมไปว่าคนในประเทศยังใช้ วิถีเดินเป็นหลัก เพราะไม่สามารถที่จะมีรถยนต์เป็นส่วนตัวได้ ทำให้การวางผังที่ดั้นด้นล้มเหลวได้ ดังนั้นการเข้าใจถึงวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ จะทำให้การสืบสานงานสถาปัตยกรรมเป็นไปในทางที่ถูกต้อง และเป็นการพัฒนาความเป็นอยู่โดยองค์รวมของคนในประเทศชาติอีกด้วย

2.2.3 ประเด็นสุดท้ายอยู่ที่ตัวบุคคล

นิสัยของตัวบุคคลที่จะใส่ใจและมีความอยากที่จะเป็นสถาปนิก เป็นผู้รู้จักสังเกต มีรสนิยม ใฝ่รู้ และมีความคิดสร้างสรรค์ สถาปนิกก็ไม่ได้จำกัดอยู่ที่การศึกษาในระบบเท่านั้น แต่มีอยู่หลายเส้นทางที่สามารถดำเนินไปสู่ความสำเร็จได้ ตัวอย่างเช่นสถาปนิกญี่ปุ่น ทาดาโอะ อันโดะ (Tadao Ando) ผู้มีความสนใจอย่างแรงกล้าในการที่จะเป็นสถาปนิก ดังนั้นเขาจึงสอนตัวเองโดยการอ่านหนังสือและท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ เพื่อศึกษางานสถาปัตยกรรมจากของจริง และในปัจจุบัน ทาดาโอะ อันโดะ เป็นหนึ่งของผู้ที่มีผลต่องานสถาปัตยกรรมในระดับโลก เขาไม่เพียงแต่เข้าใจในลักษณะของสถาปัตยกรรมแบบสากลเท่านั้น แต่เขาได้เข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงงานสถาปัตยกรรมประเพณีและวัฒนธรรมของญี่ปุ่นด้วย ตัวอย่างเช่นอาคารเรือนแถวที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สี่มิโยชิ (row house at Shmiyoshi-Azuma house)^๕ แผนผังอาคารแบ่งออกเป็นส่วน ๆ โดยมีคอร์ทโล่งเป็นตัวเชื่อม ในการที่จะทำกิจกรรม ณ ที่ใดที่หนึ่งจะต้องผ่านคอร์ทนี้ ทำให้เกิดความไม่สะดวกในแบบแผนของสถาปัตยกรรม ตะวันตก แต่ ทาดาโอะ อันโดะ ใช้ประเด็นนี้ในการตั้งคำถามกับวิถี ธรรมชาติและวิถีวัฒนธรรม เพราะในญี่ปุ่น การรับรู้สภาพแวดล้อม ทางธรรมชาติตลอดถึงการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล เช่น การที่ต้อง เดินไปอาบน้ำยังที่อาบน้ำสาธารณะที่ห่างจากตัวบ้าน เป็นพื้นฐาน ทางวัฒนธรรมอันหนึ่ง คอร์ทโล่งนี้ก็เช่นเดียวกัน

รูปที่ ๖ ทาดาโอะ อันโดะ, ซันโทริ มิซึชิมะ ญี่ปุ่น

3. สรุป

สถาปนิกเป็นวิชาชีพที่สำคัญและมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้คนไม่แพ้อาชีพอื่น ๆ ดังที่กล่าวมาในเบื้องต้น สถาปนิกเป็นผู้ที่รู้รอบ รู้จักสังเกตสภาพแวดล้อม ที่อยู่อาศัย และมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่เขาออกแบบ ความ เข้าใจในวิชาชีพสถาปัตยกรรมของคนในสังคมของแต่ละบุคคลอาจยังมีความแตกต่างอยู่บ้าง การเผยแพร่ และทำความเข้าใจต่อวิชาชีพก็เป็นสิ่งสำคัญ อย่างไรก็ตาม สถาปนิกไม่ได้ทำงานประเภทรับจ้าง แต่รับค่า ธรรมเนียมเป็นการตอบแทน หม่อมเจ้าอิทธิเทพสรรค์ กฤดากร ได้กล่าวถึงบทบาทของสถาปนิกไว้ว่า

“เมื่อมหาชนเลิกการประพฤติตัวเป็นนกเป็นหนูเล็กการขูดรีดทำรังอยู่กันเอง และก้าวขึ้นมาถึงระดับแห่ง อารยชนที่ทันสมัยกันแล้ว ก็ควรมอบหน้าที่ก่อสร้างบ้านเรือนโรงเรียนให้สถาปนิกผู้ชำนาญในทางวิจิตรศิลป์ และเทคนิคแห่งการก่อสร้าง การงานจึงจะได้ผลเต็มเม็ดเต็มหน่วยจากราคาเงินที่ต้องเสียสละไป ดีกว่าการ งานที่กระทำโดยผู้ที่ลึกลับแต่ว่าทำได้เท่านั้น”

^๕ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

5 ธรรมชาติ ที่ว่าง และสถานที่ โดย ชัยยศ อับดุลวานิชย์
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

- [1] ปกิณกะคดี หมายเลข 13 ว่าด้วย ศิลปะ- ศิลปะ สบาย สบาย โดย ศาสตราจารย์ น.อ. สมภพ ภิรมย์
- [2] ธรรมชาติ ที่ว่าง และสถานที่ โดย ชัยยศ อัครสุวรรณพันธ์
- [3] พัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม อดีต ปัจจุบัน และอนาคต สมาคมสถาปนิกสยามฯ 2536
- [4] The Architect's Handbook of Professional Practice, AIA
- [5] The Oral History of Modern Architecture
- [6] Pritzker Architecture Prize Laureate 2002

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้